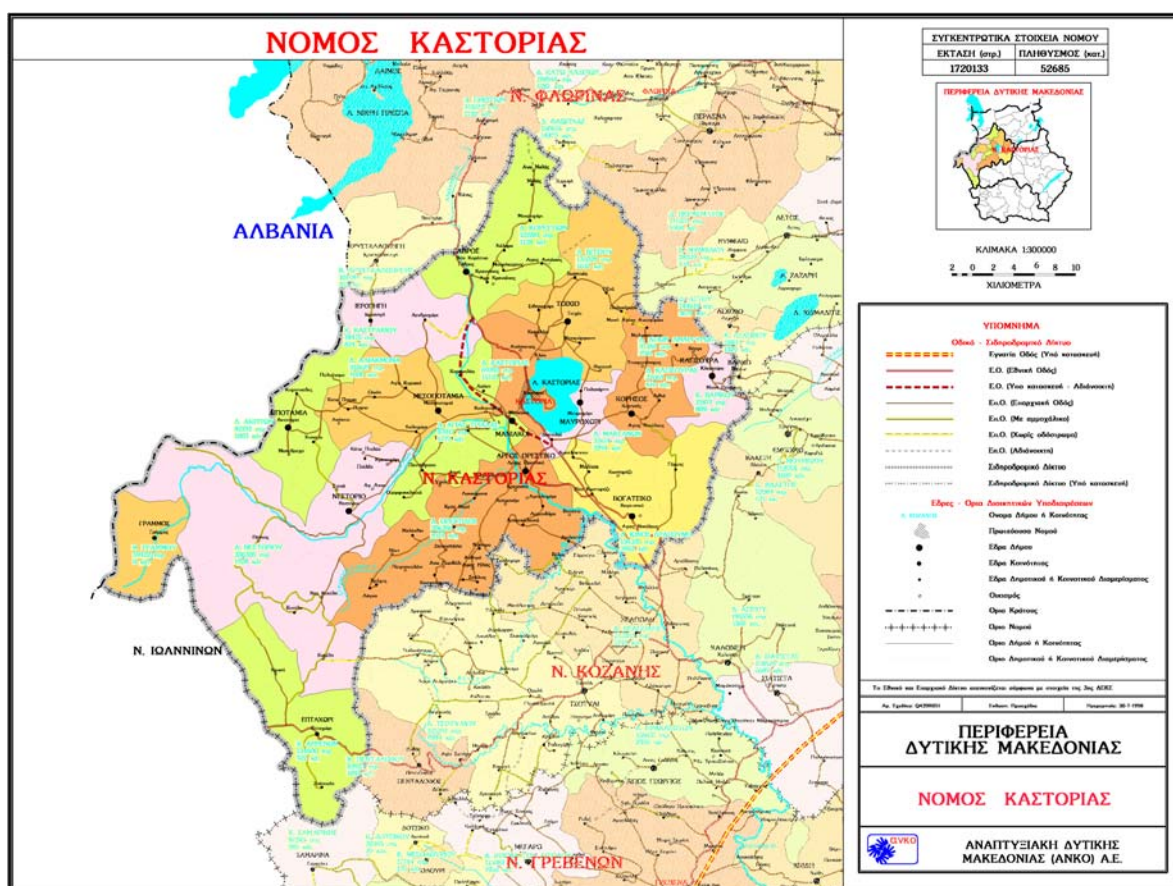

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα διπλωματική εργασία με τίτλο «Η πόλη της Καστοριάς ως τουριστικός προορισμός», μελετάται η σχέση τουρισμού και πόλης, εξετάζοντας αν η αλλαγή που παρατηρείται σήμερα στη φυσιογνωμία της πόλης οφείλεται κατά κύριο λόγο στον τουρισμό.

Η Καστοριά είναι μια ιδιόμορφη πόλη μέσα στον ελλαδικό χώρο. Το βιοτικό επίπεδο στην πόλη ήταν υψηλό από το 1960 έως τις αρχές της δεκαετίας του 1990 και δεν υπήρχε πρόβλημα ανεργίας. Επιπλέον ο ρυθμός αύξησης του πληθυσμού ήταν υψηλότερος από τον μέσο όρο στην Ελλάδα και το ακαθάριστο κατά κεφαλήν εισόδημα φάνερωνε την ύπαρξη μιας οικονομικής ευρωστίας στην πόλη και γενικά στο νομό. Αυτή η οικονομική άνθιση είχε τη βάση της στη βιοτεχνία της γούνας, που άκμαζε και αποτελούσε την κύρια απασχόληση του πληθυσμού της πόλης. Η δυσκολία στην πρόσβαση και η απομόνωση λόγω της γεωγραφικής θέσης της πόλης φαίνονταν να μην αποτελούν πρόβλημα.

Ωστόσο, μετά την κρίση της γούνας, από το 1990 και εξής, η Καστοριά βρέθηκε στον αντίποδα. Έγινε μια από τις πιο φτωχές πόλεις, μαστιζόμενη από την ανεργία και μεγάλο μέρος του πληθυσμού άρχισε να μεταναστεύει.

Η φύση και η ιστορία όμως φάνηκαν γενναιόδωρες στην Καστοριά χαρίζοντας της τη λίμνη της, μια από τις ωραιότερες της Ελλάδας, και το πλούσιο παραδοσιακό οικιστικό της

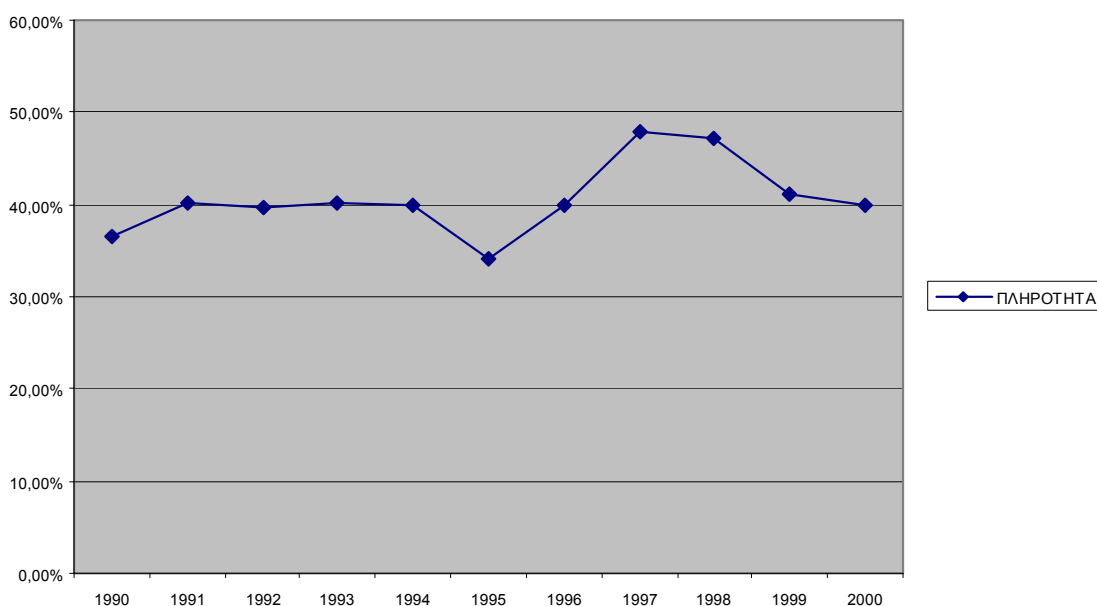
απόθεμα. Η προβολή και εκμετάλλευση αυτών των δύο πλεονεκτημάτων της, ώστε ο μικρός αριθμός επισκεπτών του παρελθόντος να μετατραπεί σε πραγματική τουριστική κίνηση, καθώς και η στροφή των κατοίκων σε άλλες παραγωγικές δραστηριότητες, πέρα από τη γούνα, αποτελούν ευκαιρίες αναπλήρωσης του χαμένου εισοδήματος των Καστοριανών.

Λαμβάνοντας υπόψη την επικρατούσα κατάσταση στην Καστοριά, εξετάζονται στην παρούσα εργασία, η ανάπτυξη του τουρισμού στην πόλη, οι πραγματικοί λόγοι που ώθησαν στην εμφάνιση του, καθώς και οι επιπτώσεις του στη φυσιογνωμία της πόλης. Επιπλέον, εξετάζονται οι μετασχηματισμοί που εντοπίζονται στην πόλη της Καστοριάς κατά την μετάβασή της από τον δευτερογενή στον τριτογενή τομέα.

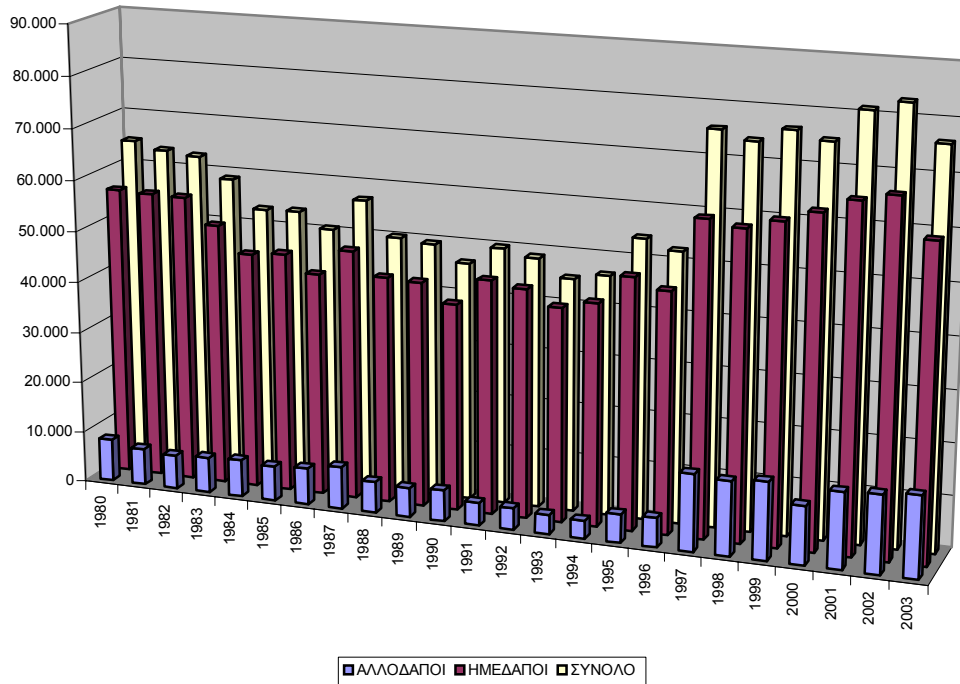
Η εργασία προσπαθεί, ακολουθώντας, μια όσο το δυνατό πιο αυστηρά οργανωμένη και επιστημονική μεθοδολογία, να δώσει απαντήσεις στα παραπάνω, καθώς και σε άλλα ερωτήματα. Η εργασία στηρίζεται σε πέντε υποθέσεις οι οποίες σχετίζονται με την ανάπτυξη του τουρισμού στην πόλη της Καστοριάς, με την ιστορικότητά της, με τους τουριστικούς της πόρους, με τη μορφή τουρισμού που δέχεται και με τη δυνατότητα οικονομικής ανάκαμψης. Όλες αυτές οι υποθέσεις συμβάλλουν στην επίτευξη του κύριου στόχου της εργασίας, ο οποίος είναι η μελέτη του μετασχηματισμού της πόλης σε τουριστικό προορισμό.

Αρχικά, με τη βοήθεια στατιστικών στοιχείων αποκτούμε μια εικόνα για την ανάπτυξη του τουρισμού στην τελευταία δεκαετία.

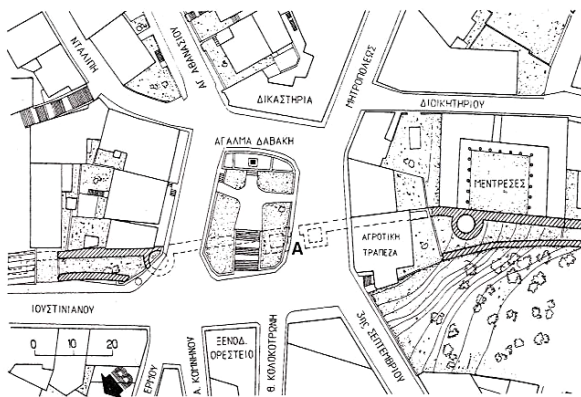
ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

Στη συνέχεια επιχειρείται να διαπιστωθεί η έννοια της ιστορικότητας και αν αυτή αποτυπώνεται στον πολεοδομικό ιστό της Καστοριάς, ώστε αυτή να θεωρηθεί ιστορική πόλη και συνεπώς να πλήρει και τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του τουρισμού. Η βιβλιογραφική έρευνα απέδειξε ότι η ιστορία και ο πολιτισμός γενικά είναι από τις βασικότερες παραμέτρους που επηρεάζουν τον τουρισμό και αποτελούν κίνητρα επίσκεψης μιας περιοχής. Στην περίπτωση της Καστοριάς η έρευνα οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η πόλη διαθέτει αυτό το πλεονέκτημα.

Τοπογραφικό σχέδιο της πλατείας Δαβάκη όπου σημειώνονται οι θέσεις που ΒΔ τείχους και της Πορτάρας (Α)

Πηγή : Τσολάκης (1996), «Πολεοδομικές και αρχιτεκτονικές έρευνες στην Καστοριά»,σελ 34

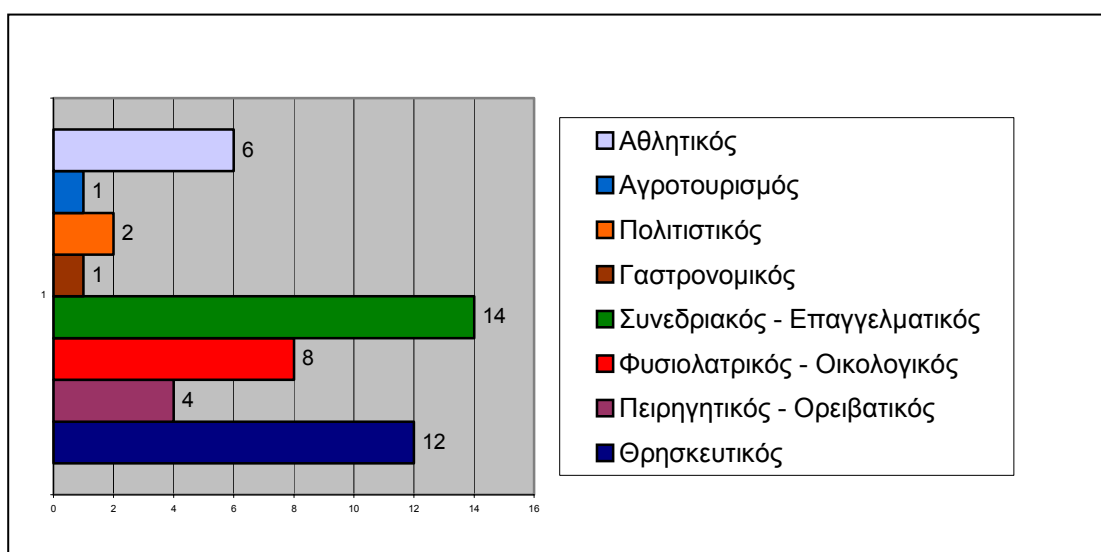

Κομμάτι από την ιστορική συνοικία Ντολτσό

Με την καταγραφή των πόρων, η εργασία προχωρά στη συνέχεια στη διερεύνηση του είδους του τουρισμού που εντοπίζεται στην πόλη και επιχειρεί να διαπιστώσει, αν αυτός ο τουρισμός συνδέεται με αυτό που αποκαλούμε "αστικό τουρισμό". Τέλος, για ακόμη φορά μέσα από στατιστικά στοιχεία μελετώνται και συγκρίνονται το φαινόμενο της ανάπτυξης του τουρισμού με το φαινόμενο της πώσης του εμπορίου της γούνας και εξάγονται συμπεράσματα για το κοινωνικοοικονομικό γίνεσθαι της Καστοριάς, καθώς ένα πολεοδομικό πρόβλημα άπτεται, τις περισσότερες φορές, ενός κοινωνικού προβλήματος.

Η αναζήτηση πληροφοριών από δευτερογενείς πηγές όπως η βιβλιογραφία, τα στατιστικά στοιχεία, οι αναπτυξιακές και πολεοδομικές μελέτες, έδειξε ότι η Καστοριά :

- Αποτελεί σήμερα τουριστικό προορισμό μικρής εμβέλειας, γεγονός που προκύπτει από την αύξηση των επενδύσεων, καθώς και από τον αριθμού διανυκτερεύσεων μέσα στην τελευταία δεκαετία.
- Διαθέτει πλούσια ιστορικότητα που ανάγεται στις διάφορες ιστορικές της φάσεις καθώς και πληθώρα άλλων τουριστικών πόρων, που δεν έχουν αξιοποιηθεί ακόμη πλήρως.
- Δέχεται διάφορες κατηγορίες τουριστών, η καθεμία από τις οποίες έχει τα δικά της ενδιαφέροντα και επομένως, διαθέτει όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που απαιτούνται για την ανάπτυξη του αστικού τουρισμού, χωρίς ωστόσο να μπορεί να συνδεθεί σαφώς με αυτόν.

- Στηρίζει μερικώς την οικονομία της στον τουρισμό, ο οποίος όμως δεν έχει κατορθώσει να καλύψει πλήρως τη γενική απώλεια των εισοδημάτων που προκλήθηκε από την κρίση της γούνας.

Προκειμένου να διασταυρωθούν τα στοιχεία από τη δευτερογενή πληροφόρηση, να καλυφθούν κάποια κενά και να εξαχθούν πιο ασφαλή συμπεράσματα, η εργασία προχωρά σε έρευνα πεδίου.

Η έρευνα πεδίου στηρίχθηκε σε ερωτηματολόγια, τα οποία μοιράστηκαν σε ξενοδόχους της πόλης και σε συνεντεύξεις αιχμής εκπροσώπων ιδιωτικών και δημοσίων φορέων, οι οποίοι σχετίζονται με τον τουρισμό στην Καστοριά.

Η επεξεργασία των αποτελεσμάτων από την άμεση συλλογή πληροφοριών φανέρωσε ότι :

- Υπάρχει αξιόλογη ξενοδοχειακή υποδομή, ωστόσο, με απασχολούμενο προσωπικό μικρότερο του αναμενόμενου και χωρίς ιδιαίτερη κατάρτιση.
- Υπάρχει μέτρια ετήσια πληρότητα των ξενοδοχείων και μικρή διάρκεια παραμονής τουριστών.
- Ως κυριότεροι λόγοι επίσκεψης προέκυψαν η ξεκούραση, η αναψυχή, οι εμπορικές δραστηριότητες και οι πολιτιστικές εκδηλώσεις, οι οποίες σχετίζονται με τους κυριότερους πόρους της περιοχής δηλαδή στη λίμνη, στην παράδοση και στην πολιτιστική κληρονομιά.

Η θεωρητική προσέγγιση του ζητήματος σε συνδυασμό με την επιτόπια έρευνα απέδειξαν ότι ο τουρισμός προκαλεί αλλοιώσεις στη μορφή της πόλης, στις θεωρούμενες τουριστικές ζώνες.

Επίσης, αν και το ισοζύγιο τουριστικής ζήτησης και προσφοράς βρίσκεται σε ικανοποιητικό επίπεδο, η γενική εντύπωση που προκύπτει είναι ότι η προβολή της πόλης ως τουριστικός προορισμός είναι ελλιπής και χρειάζεται βελτίωση.

Το γενικό συμπέρασμα είναι ότι, αν και η Καστοριά πληρεί τις προϋποθέσεις για ανάπτυξη αστικού - πολιτιστικού τουρισμού, η έλλειψη στρατηγικού σχεδιασμού, η μη αξιοποίηση των πόρων και η απουσία επιστράτευσης στρατηγικών μάρκετινγκ δεν έχουν επιτρέψει τη σωστή διαχείριση του τουριστικού ρεύματος, με αποτέλεσμα η Καστοριά να μην έχει μετατρέψει σε τουριστικό προορισμό με την έννοια της αειφόρου ανάπτυξης. Αντίθετα, οι λανθασμένοι χειρισμοί επέτρεψαν στην ιδιωτική πρωτοβουλία να δράσει αυθαίρετα και με τις επεμβάσεις της να αλλοιώσει τη γαλήνια εικόνα της πόλης.

Η περαιτέρω τουριστική ανάπτυξη είναι αναγκαίο να προχωρήσει με πολύ προσεκτικά βήματα, ώστε να μην τρωθεί αλλά να αξιοποιηθεί η παραδοσιακή, ιστορική, φυσιογνωμία της πόλης και να μην αποτελέσει ο τουρισμός μονόδρομο οικονομικής ανάκαμψης, καθώς είναι ευαίσθητο προϊόν, εξαρτημένο από πολλές συγκυρίες και μια λανθασμένη εκμετάλλευσή του μπορεί εύκολα να οδηγήσει σε ίδιες με τη γούνα δυσμενείς καταστάσεις.

Λέξεις κλειδιά : τουριστική ανάπτυξη, αστικός τουρισμός, πολιτιστική κληρονομιά, τουριστικοί πόροι.